

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **M.**, bývajúci v Prešove, Š., zastúpeného JUDr. O., advokátkou so sídlom v Prešove, F., proti žalovanému: **G. Poist'ovňa, a. s.**, so sídlom v Bratislave, L., zastúpenému S., s. r. o., so sídlom v Bratislave, S., **o zaplataenie 2.978,52 eur s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 6 C 19/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 31. júla 2014 sp. zn. 3 Co 176/2013, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 31. júla 2014 sp. zn. 3 Co 176/2013 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 12. septembra 2012 č. k. 6 C 19/2007-343 zastavil konanie v časti o zaplataenie 639,01 eur, vo zvyšku žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 1.463,11 eur. Vychádzal zo zistenia, že žalobca uzavrel so žalovaným poisťnú zmluvu, ktorej predmetom bolo havarijné poistenie motorového vozidla značky Mercedes-Benz CLK230, EČV: P.. Dňa 31. júla 2004 došlo k vzniku poisťnej udalosti, pri ktorej bol predmet poistenia poškodený. Žalobcovi vznikla škoda v sume 128.425,60 Sk. Žalobcovi by po odrátaní dohodnutej spoluúčasti vznikol nárok na zaplataenie poisťného plnenia v sume 122.005 Sk. Žalovaný vyplatil žalobcovi poisťné plnenie v sume 49.948 Sk. Dôvodom zníženia poisťného plnenia bola okolnosť, že žalobcovi bola priznaná zľava na poisťnom na základe zápočtového listu – potvrdenia o bezškodovom priebehu predchádzajúceho poistenia v K. poisťovni, a. s. Uvedená poisťovňa však takéto potvrdenie nikdy nevydala. Žalovaný teda poskytol žalobcovi zľavu z poisťného na základe nepravdivých skutočností a pokiaľ by mu nebol predložený

nepravdivý zápočtový list bol by žalobcovi určil poistné vo vyššej sume. Žalovaný po zistení nepravdivosti predloženého potvrdenia o bezškodovom priebehu pristúpil aj ku kráteniu poistného plnenia vyplateného na základe predchádzajúcej poistnej udalosti. Nárok na vrátenie časti už vyplateného poistného plnenia ako aj nárok na zaplatenie dlžného poistného si žalovaný započítal voči nároku žalobcu na vyplatenie poistného plnenia. Výrok o zastavení konania v časti jeho predmetu odôvodnil ustanovením § 96 ods. 12 O. s. p. so zreteľom na čiastočné späťvzatie žaloby žalobcom. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O. s. p.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 31. júla 2014 sp. zn. 3 Co 176/2013 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 ods. 1 O. s. p.) a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v sume 142,82 eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vychádzal zo zistenia, že oprávnenie žalovaného znížiť poistné plnenie podľa § 798 Občianskeho zákonníka bolo preukázané a touto okolnosťou sa dostatočne zaoberal aj súd prvého stupňa. V konaní nebolo sporné uzavretie poistnej zmluvy s bonusovou zľavou vo výške 40 % a žalobca tak svojim podpisom potvrdil splnenie podmienok pre priznanie bonusu v uvedenej výške, pričom vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že uvedený bonus bol priznaný na základe nepravdivého tvrdenie o bezškodovom priebehu poistenia v predchádzajúcej poisťovni. Na uvedenom základe bol žalovaný v zmysle § 798 Občianskeho zákonníka v spojení s § 793 ods. 1 Občianskeho zákonníka oprávnený primerane znížiť plnenie z poistnej zmluvy. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca a navrhol, aby dovolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie alebo rozsudok zmenil a žalobe vyhovel. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., t. j., že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom a dovolanie odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O. s. p., t. j., že v konaní došlo k spomínanej vade podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., konanie je postihnuté aj inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie o veci a odvolací súd prejednávanej vec nesprávne právne posúdil. Poukázal na to, že na odvolacie konanie nebol predvolaný ani upovedomený o ňom, čím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Súd prvého stupňa nevykonával vo veci potrebné dokazovanie a vyvodil nesprávny právny záver,

že bezškodový priebeh predchádzajúceho poistenia ovplyvňuje výšku poistného ako aj výšku poistného plnenia. Tento nesprávny záver si osvojil aj odvolací súd. Poistné plnenie bolo žalobcovi nielen krátené, ale nebolo vôbec vyplatené, čo je v rozpore s uzavretou poistnou zmluvou. Žalovaný totiž vypočítané plnenie z predmetného poistenia neoprávnene kompenzoval s krátením už skôr poskytnutého poistného plnenia a svoje údajné nároky na vrátenie časti poskytnutých poistných plnení uspokojil neoprávneným – jednostranným započítaním s predmetným nárokom na poistné plnenie. Nárok na vrátenie vyplateného poistného plnenia za predchádzajúce obdobia žalovanému totiž nevznikol a nebol mu právoplatne priznaný. Nesprávny je aj výrok o náhrade trov konania, pretože súdy mali v prejednávanej veci v tejto otázke rozhodnúť podľa § 150 O. s. p.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhol dovolanie odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýli od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Dovoláním žalobcu napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudkov uvedených v § 238 ods. 1 a 3 O. s. p. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd

v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods.1 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku (§ 238 O. s. p.), ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (t. j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 ods. 1 O. s. p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 ods. 1 O. s. p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. b/ až e/ a g/ O. s. p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Žalobca v dovolaní namieta (okrem iného), že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods.1 písm. f/ O. s. p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O. s. p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – pozri napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O. s. p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O. s. p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O. s. p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O. s. p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O. s. p.)].

V zmysle článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo a verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávisle a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhoduje o jeho občianskych právach a záväzkoch.

V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania vecí pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane.

Koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť predložiť nielen všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa pred ním. Požiadavka, aby procesné strany v konaní mali možnosť dozvedieť sa a vyjadriť sa ku všetkým zhromaždeným dôkazom alebo k stanoviskám pripojeným v spise, sa aplikuje aj na odvolacie konanie.

V tejto súvislosti je potrebné vychádzať z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ESLP), vo veci T. proti Slovenskej republike z 13. januára 2015 (sťažnosť č. 17127/12) z ktorého vyplýva, že vyjadrenie účastníka konania vo veci (vrátane vyjadrenia k opravnému prostriedku protistrany), ktoré obsahuje riadnu právnu a skutkovú argumentáciu je potrebné považovať za také vyjadrenie, ktoré je potrebné subsumovať pod požiadavku, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o ňom a eventuálne sa k nemu aj vyjadriť. Z predmetného rozhodnutia, ako aj z ďalšej judikatúry ESLP vyplýva, že konkrétny význam dotknutého vyjadrenia je málo dôležitý, keďže je na účastníkoch konania, aby posúdili, či si dokument vyžaduje, aby sa k nemu vyjadrili alebo nie. Zároveň ESLP v predmetnom rozhodnutí konštatoval, že nedoručenie vyjadrenia protistrany k opravnému prostriedku podanému sťažovateľkou v jej veci proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa je porušením článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V predmetnej právnej veci došlo k rovnakej procesnej situácii, nakoľko žalobca podal odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 12. septembra 2012 sp. zn. 6 C 19/2007 a žalovaný podal vo vzťahu k tomuto odvolaniu svoje vyjadrenie obsahujúce riadnu skutkovú a právnu argumentáciu z 21. februára 2013, ktoré bolo na súd prvého stupňa doručené 22. februára 2013 avšak protistrane, t. j. žalobcovi ako odvolateľovi doručené nebolo, z čoho vyplýva, že s ním nebol oboznámený.

V zmysle vyššie uvedeného rozhodnutia ESLP je preto povinné konštatovať, že týmto postupom odvolacieho súdu (t. j. Krajského súdu v Prešove), ktorý nedoručil vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobcu odvolateľovi, došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zároveň k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom, čo je potrebné považovať za procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. v nadväznosti na ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. a § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.

Dovolací súd teda prihliadol na vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., ktorá sa vyskytla v štádiu odvolacieho konania v podobe nedoručenia vyjadrenia žalovaného k odvolaniu žalobcu.

Pretože odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom znamenajúce porušenie práv na spravodlivý proces zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť, dovolací súd podľa § 243b ods. 1 O. s. p. rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie

konanie. Úlohou odvolacieho súdu bude doručiť vyjadrenie žalovaného k odvolaniu žalobcu a až po vykonaní tohto procesného úkonu bude možné pokračovať v odvolacom konaní.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. mája 2016

JUDr. Ladislav Górasz, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. M.